

Розділ V. ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

DOI: 10.33766/2524-0323.101.238-248

УДК: 343.1; 343.4

Бойко О. П., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

e-mail: yurpetrikovka@i.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2316-4871>

ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

У статті розглянуто проблеми встановлення особи під час кримінального провадження, анкетні дані якої не відомі; запропоновано шляхи їх вирішення.

З огляду на аналіз кримінального процесуального законодавства України, автор акцентує увагу на тому, що однією з обов'язкових умов притягнення до кримінальної відповідальності є встановлення особи.

Указано на необхідність доповнення переліку документів, які підтверджують особу, шляхом внесення змін до ч. 1 ст. 13 ЗУ «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус». Запропоновано у відомчих нормативно-правових актах закріпити способи встановлення особи підозрюваного під час кримінального провадження, до яких слід віднести таке: проведення перевірки інформації про особу, згідно з картотеками та базами даних розпорядника Єдиного державного демографічного реєстру, його територіальних органів чи підрозділів; перевірку інформації про особу за базами обліку Національної поліції та Міністерства внутрішніх справ України; дактилоскопіювання особи та перевірку наявності відомостей про неї в автоматизованій дактилоскопічній ідентифікаційній системі «ДАКТО»; проведення перевірки даних відомостей для встановлення особи за місцем проживання, місцем роботи (навчання), судимістю та ін.; використання можливостей інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції у випадках, якщо особа є іноземцем.

Розглянуто зарубіжний досвід Федеративної республіки Німеччини щодо проблемних питань зі встановлення особи під час кримінального провадження. Проаналізовано кримінально-процесуальне законодавство означеної держави для запозичення позитивного досвіду щодо порядку встановлення особи під час кримінального провадження.

Запропоновано доповнити Кримінальний процесуальний кодекс України окремою главою з назвою: «Процедура встановлення особи, коли її анкетні дані невідомі», у якій передбачити наступні статті з процедурою встановлення особи в залежності від її статусу у кримінальному провадженні: 1. «Процедура встановлення особи свідка та потерпілого»; 2. «Процедура встановлення особи підозрюваного».

© Бойко О. П., 2023

Ключові слова: кримінальне провадження, кримінальне переслідування, органи досудового розслідування, анкетні дані, встановлення особи, документи, що посвідчують особу.

Постановка проблеми. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини (лат. *Praesumptio innocentiae*) є однією із загальних засад кримінального провадження. Означена засада говорить: «Особа вважається невинуватою, доки її вини не буде доведено». Підозра, обвинувачення не можуть ґрунтуватися на доказах, отриманих незаконним шляхом, тобто не засновується на здогадках (припущеннях) органів досудового розслідування та суду, які не мають належних доказів, не може бути заснована на показаннях свідків з анонімних джерел (анкетні дані яких суду не відомі). Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на користь такої особи.

Проте трапляються випадки під час кримінального провадження, коли особа відмовляється давати показання щодо своїх особистих даних, може повідомляти неправдиві відомості про себе чи взагалі прізвище, ім'я, по батькові особи не відомі у зв'язку з відсутністю будь-яких документів, що посвідчують особу, чи пов'язане із втрагою в умовах воєнного стану.

Своєю чергою, Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) зобов'язує слідчого, дізнавача, суддю, слідчого суддю в ряді випадків встановлювати особу (анкетні дані), але чіткої процедури встановлення особи під час кримінального провадження законодавцем в КПК України не передбачено. Також на сьогодні відсутні наукові дослідження, які б повністю вирішували означену проблему, що й зумовлює її актуальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти висвітлення проблем встановлення особи під час кримінального провадження, пов'язані із затриманням за вчинення кримінального правопорушення, проведення допиту підозрюваного, а також використання можливостей інформаційних ресурсів Інтерполу при встановленні особи досліджували такі вчені, як: Г. В Матвієвська, В. М. Федченко, А. П. Черненко, Д. О. Шингарьов, А. Г. Шиян та інші.

Однак у працях названих учених не були вирішені всі проблемні питання, присвячені аналізу щодо порядку встановлення особи під час кримінального провадження при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, проведенні СРД та інших процесуальних дій і прийнятті процесуальних рішень.

Формулювання цілей. Метою статті є висвітлення та розробка проблематики встановлення особи під час кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу. Аналіз норм Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) (п. 4 ч. 1 ст. 91, ч. 5 ст. 208, п. 2 ч. 1 ст. 190, ч. 3 ст. 224, п. 2 ч. 1 ст. 277, ч. 1 ст. 348, ч. 1 ст. 352 КПК України та ін.) дозволяє говорити про те, що однією з обов'язкових умов притягнення особи до кримінальної відповідальності є встановлення її особи.

Зокрема, згідно з п. 4 ч. 1 ст. 91 КПК України, до обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, належать обставини, що характеризують особу обвинуваченого [1].

Відповідно до положень п. 2 ч. 1 ст. 277 КПК України, письмове повідомлення особі про підозру обов'язково має містити її анкетні відомості (прізвище, ім'я, по батькові, дату та місце народження, місце проживання, громадянство). Тобто перед повідомленням про підозру слідчий повинен встановити особу. Частина 1 ст. 348 КПК України зобов'язує головуючого суддю встановити особу обвинуваченого, з'ясовуючи його прізвище, ім'я, по батькові, місце і дату народження, місце проживання та ін. [1].

Таким чином, норми кримінального процесуального закону орієнтують на необхідність встановлення та посвідчення особи підозрюваного, обвинуваченого. На підставі аналізу 50 матеріалів кримінальних проваджень доходимо висновку, що для встановлення особи підозрюваного, використовуються оригінали паспорта громадянина України.

За відсутності в підозрюваного паспорта громадянина України, його особистість встановлювалася на підставі оригіналу довідки про внесення відомостей до Єдиного державного демографічного реєстру [2].

Водночас, іноді під час кримінального провадження неможливо встановити особу підозрюваного (обвинуваченого) на підставі документів через їх відсутність. При цьому мають місце дві ситуації. Перша – підозрюваний (обвинувачений) називає особисті анкетні дані (прізвище, ім'я, по батькові), але не має документів, що посвідчують його особу, або вони є підробленими. Друга ситуація характеризується тим, що підозрюваний (обвинувачений) відмовляється назвати будь-які відомості про себе; відомості ж про нього відсутні в матеріалах кримінального провадження та в інформаційних базах даних.

Проблема встановлення особи підозрюваного (обвинуваченого) актуальна при вирішенні питань затримання, застосуванні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, а також притягнення до кримінальної відповідальності громадян України, іноземців та осіб без громадянства при відсутності у відповідних органів документів, що посвідчують їхню особу. Складно дати однозначну відповідь на запитання про те, за допомогою яких документів, окрім паспорта громадянина України, можна встановити особу.

Спробуємо звернутися до законодавства України, щоб відповісти на означене питання.

Аналіз чинного законодавства дозволяє говорити про те, що на даний час до законодавчих актів, у яких визначено перелік документів, що посвідчують особу та надають змогу встановити особу, відносять: ЗУ «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20 листопада 2012 року № 5492-VI, ЗУ «Про всеукраїнський референдум» від 26 січня 2021 року № 1135-IX, ЗУ «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-XII [3; 4; 5].

Зокрема, у ч. 1 ст. 13 ЗУ «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» вказано, що документи, які посвідчують особу, залежно від їх функціонального призначення, можуть поділятися на два види: документи, що посвідчують особу й підтверджують громадянство України, та документи,

що посвідчують особу й підтверджують її спеціальний статус. До першого виду належать наступні документи:

1) паспорт громадянина України; 2) паспорт громадянина України для виїзду за кордон; 3) дипломатичний паспорт України; 4) службовий паспорт України; 5) посвідчення особи моряка; 6) посвідчення члена екіпажу; 7) посвідчення особи на повернення в Україну; 8) тимчасове посвідчення громадянина України.

До другого виду документів відносять: 1) посвідчення водія; 2) посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон; 3) посвідка на постійне проживання; 4) посвідка на тимчасове проживання; 5) картка мігранта; 6) посвідчення біженця; 7) проїзний документ біженця; 8) посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту; 9) проїзний документ особи, якій надано додатковий захист [3].

Частина 3 ст. 6 ЗУ від 26 січня 2021 року № 1135-ІХ «Про всеукраїнський референдум» доповнює вказаний перелік ще двома документами: 1) військовий квиток (для військовослужбовців строкової служби); 2) картка (довідка) установи кримінально-виконавчої системи, що повинна містити прізвище, власне ім'я, по батькові, рік народження, громадянство, фотографію особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах кримінально-виконавчої системи) [4].

Документом, який посвідчує особу, може бути також е-паспорт і е-паспорт для виїзду за кордон (пп. 12, 13 ч. 1 ст. 3, 14-1 ЗУ «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус») [3].

Згідно з ч. 3 ст. 43 ЗУ «Про нотаріат», до документів, що посвідчують особу, окрім вищеперерахованих, також належать: 1) посвідка на проживання особи, яка мешкає в Україні; 2) посвідчення особи з інвалідністю чи учасника Другої світової війни; 3) посвідчення, видане за місцем роботи фізичної особи [5].

Проаналізувавши означене законодавство, вважаємо за необхідне, з метою усунення протиріч практико-застосування доповнити ч. 1 ст. 13 ЗУ «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» додатковим переліком документів, які підтверджують особу, й до них віднести: 1) військовий квиток; 2) посвідку на проживання особи, яка мешкає в Україні; 3) картку (довідку) установи кримінально-виконавчої системи; 4) посвідчення особи з інвалідністю чи учасника Другої світової війни; 5) посвідчення, видане за місцем роботи фізичної особи.

Не виключена ситуація, коли вищезначені документи, необхідні для встановлення особи, не матимуть ніякого відношення, оскільки особа не є громадянином України, а є іноземцем, і у неї відсутні будь-які документи.

Наприклад, до одного зі способів встановлення осіб іноземців належить використання можливостей інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол, відповідно до п. 2 розділу 2 наказу «Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол», однією з цілей якого є ідентифікація осіб [6].

Варто звернути увагу на те, що в ряді випадків, наприклад, при затриманні особи за підозрою у скоєнні злочину (ч. 1 ст. 208 КПК України), законодавець не вимагає, щоб особа була встановлена саме на підставі документів (тим більше, якихось конкретних документів).

Проте в ч. 5 ст. 208 КПК України вказано, що про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, обов'язково складається протокол, який повинен містити відомості, передбачені в ст. 104 КПК України, про особу затриманого (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, місця проживання).

У разі якщо на момент затримання прізвище, ім'я, по батькові затриманої особи не відомі, у протоколі зазначається докладний опис такої особи та долучається її фотознімок [1], хоча чіткої процедури щодо встановлення затриманої особи, у тому числі проведення обов'язкового дактилоскопіювання особи в означеній статті, не регламентовано.

З приводу встановлення особи підозрюваного щодо його анкетних даних Д. Шингарьов у своїй статті «Особливості допиту підозрюваного, особа якого не встановлена» зазначає, що слідчий, прокурор вимушені встановлювати особу допитуваного підозрюваного в інший спосіб, одним із яких є використання даних дактилоскопічного обліку [7, с. 118]. Означена позиція науковця є виправдана, оскільки, відповідно до п. 1.3 Інструкції «Про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби Міністерства внутрішніх справ України», затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 вересня 2001 року № 785, однією із цілей ведення дактилоскопічного обліку визначено підтвердження особи людини, яка раніше була піддана дактилоскопіюванню. Згідно з пунктом 1.5 вказаної Інструкції, однією із підстав проведення дактилоскопіювання осіб є затримання за підозрою у вчиненні злочину [8]. Тобто, щоб особу можна було дактилоскопіювати, вона повинна бути затримана за підозрою у вчиненні злочину та перебувати в статусі підозрюваного.

Так А. В. Захарко в статті про актуальні питання регламентації підстав кримінального процесуального затримання вказує, що, відповідно до § 163 б КПК Федеративної республіки Німеччини (далі – КПК ФРН), підозрюваного може бути затримано, якщо іншим способом не можна встановити його особу або встановлення його особи іншим способом буде значно ускладненим. Згідно з § 163 с КПК ФРН, затриманого має бути невідкладно доставлено до судді, який обслуговує територію затримання, для прийняття рішення про допустимість та продовження строку затримання, якщо прийняття судового рішення, за припущенням поліції, не займе більше часу, необхідного для встановлення особи. Строк затримання з метою встановлення особи не може перевищувати 12 годин [9, с. 253-254].

З аналізу статті 163 б КПК ФРН «Заходи для встановлення особи» законодавцем не визначено перелік заходів, спрямованих на встановлення особи підозрюваного [10].

Хоча в розділі 81 б КПК ФРН законодавцем визначені заходи для встановлення особи обвинуваченого, зокрема якщо це необхідно для цілей здійснення кримінального провадження або для цілей служби ідентифікації, фотографії та

відбитки пальців обвинуваченого можуть бути здійснені проти його волі, а також можуть бути проведено вимірювання та подібні заходи [10].

Таким чином, за КПК ФРН, на відміну від КПК України, для встановлення особи допускається відібрання відбитків пальців, а також проведення її вимірювання, також законодавцем передбачена одна з підстав затримання особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, якщо невідомі її анкетні дані.

Цілком можна погодитися з думкою А. П. Черненка та А. Г. Шияна, які вважають, що у КПК України повинні бути передбачені спеціальні підстави для затримання особи за вчинення кримінального правопорушення та тримання її під вартою, якщо така особа відмовляється назвати свої анкетні дані. Такій особі повинно бути оголошено, що в разі відмови її назвати свої дійсні анкетні дані, вона може бути затримана, згідно зі ст. 208 КПК, а в подальшому щодо неї може бути застосовано запобіжний захід тримання під вартою, у порядку ст. 183 КПК [11, с. 266].

Але вважаємо, що підстава затримання особи за вчинення кримінального правопорушення та тримання її під вартою повинна бути передбачена в КПК України не тільки коли особа відмовляється назвати свої анкетні дані, але й у випадку, коли такі дані невідомі.

Проаналізувавши КПК України, КПК ФРН та думку означених вчених, вважаємо, що ч. 5 ст. 208 КПК України необхідно викласти в наступній редакції: «У разі якщо на момент затримання прізвище, ім'я, по батькові затриманої особи не відомі, у протоколі зазначається докладний опис з вимірюванням такої особи та долучається її фотознімок із відбитками пальців».

Також, на думку А. П. Черненка та А. Г. Шияна, фіксацією даних особи затриманого (фотографування, опитування, датилюскопіювання) повинні займатися фахівці Державної міграційної служби України (далі – ДМС України), відповідно до розділу VIII «Процедура встановлення особи» наказу Міністерства внутрішніх справ України від 06 червня 2019 року № 456 «Про затвердження Тимчасового порядку оформлення і видачі паспорту громадянина України» [11, с. 268-269].

Згідно з п. 2 розділу VIII наказу МВС України від 06.06.2019 року № 456 «Про затвердження Тимчасового порядку оформлення і видачі паспорту громадянина України», за відсутності документів, за якими може бути встановлено особу, з метою встановлення особи, проводиться опитування родичів, дані про яких зазначаються заявником в окремому зверненні довільної форми [12]. Тобто це означає, що процедурі встановлення особи працівниками ДМС України повинно передувати попереднє звернення особи до них із заявою, і тільки при оформленні чи видачі паспорту, але ніяк не при затриманні особи в порядку ст. 208 КПК України.

Спробуємо проаналізувати, де в КПК України, окрім ст. 208 КПК України, ще згадується перелік матеріалів, які необхідно долучати до кримінального провадження, у випадку якщо прізвище, ім'я, по батькові особи не відомі.

Так у п. 2 ч. 1 ст. 190 КПК України вказано, що в ухвалі про дозвіл на затримання, з метою приводу, разом з іншими даними повинні зазначатися «прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного, обвинуваченого, для затримання якого

постановляється ухвала, відомі на момент постановлення ухвали, а якщо прізвище, ім'я, по батькові не відомі – докладний опис такої особи» [1].

Як бачимо, така неузгодженість норм КПК України може призводити до певних проблем при затриманні особи. Вважаємо, що необхідно доповнити п. 2 ч. 1 ст. 190 КПК України за аналогією ч. 5 ст. 208 КПК України такого змісту: коли прізвище, ім'я, по батькові особи не відомі, крім докладного опису з вимірюванням такої особи, долучати її фотознімок з відбитками пальців.

Щодо обов'язку встановлення особи на досудовому провадженні уповноваженими суб'єктами, законодавцем в КПК України визначено не тільки, коли особа перебуває в статусі підозрюваного, але й коли особа може перебувати в статусі свідка чи потерпілого.

Так у ч. 3 ст. 224 КПК України слідчий, дізнавач, прокурор перед допитом зобов'язані встановлювати особу [1]. Тобто це говорить про те, що означені суб'єкти зобов'язані встановлювати особу при проведенні не тільки допиту підозрюваного, але і допиту свідка, допиту потерпілого.

Також ч. 1 ст. 352 КПК України зобов'язує суддю перед допитом свідка встановити відомості про його особу та з'ясувати стосунки свідка з обвинуваченим і потерпілим. Тоді виникає проблема зі встановленням особи перед допитом у статусі свідка чи потерпілого, коли її анкетні дані невідомі.

Ми погоджуємося з думкою В. М. Федченка, який вважає, що доцільно передбачити відповідні положення, які б чітко регламентували дії уповноважених осіб, як із питань встановлення такої особи, так із питань здійснення кримінального провадження, коли особу підозрюваного не встановлено [13, с. 205]. На нашу думку, такі положення необхідно передбачити не тільки щодо підозрюваного, а й до свідка, потерпілого та інших учасників кримінального провадження у випадках, коли кримінальний процесуальний закон України зобов'язує уповноважених осіб встановлювати особу під час кримінального провадження.

Також вважаємо, що для вдосконалення діяльності уповноважених суб'єктів зі встановлення особи під час кримінального провадження у випадках, коли її анкетні дані невідомі, необхідно: 1) внести зміни до КПК України, у яких передбачити окрему главу з назвою «Процедура встановлення особи, коли її анкетні дані невідомі», у якій окреслити наступні статті з процедурою встановлення особи в залежності від її статусу у кримінальному провадженні: 1. «Процедура встановлення особи свідка та потерпілого»; 2. «Процедура встановлення особи підозрюваного»; 2) закріпити у відомчих НПА способи встановлення особи підозрюваного під час кримінального провадження, до яких віднести наступне: проведення перевірки інформації про особу, згідно з картотеками та базами даних розпорядника Єдиного державного демографічного реєстру, його територіальних органів чи підрозділів; перевірка інформації про особу за базами обліку Національної поліції та МВС; дактилоскопіювання особи та перевірка наявності відомостей про неї в автоматизованій дактилоскопічній ідентифікаційній системі «ДАКТО»; при повідомленні особою будь-яких відомостей про себе (місце проживання, місце роботи (навчання), судимості та ін.) – проведення

перевірки даних відомостей для встановлення особи; використання можливостей інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол у випадках, якщо особа є іноземцем.

Висновки. На підставі викладеного можна сформулювати висновки.

Для усунення проблеми зі встановлення особи під час кримінального провадження необхідно внести зміни до законодавчих та відомчих НПА, зокрема: 1) передбачити чіткий перелік документів, які підтверджують особу, з урахуванням ЗУ «Про Нотаріат» та ЗУ «Про референдум»; 2) закріпити способи встановлення особи підозрюваного під час кримінального провадження; 3) доповнити КПК України відповідними положеннями щодо долучення вимірних антропометричних даних та відбитків пальців до матеріалів кримінального провадження у випадках, коли прізвище, ім'я, по батькові особи підозрюваного не відомі; 4) запровадити в КПК України процедуру встановлення особи, коли її анкетні дані невідомі в залежності від її статусу.

Подальші наукові розвідки стосуватимуться детального з'ясування процедури встановлення особи свідка та потерпілого під час кримінального провадження.

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

2. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 р. № 784. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2017-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

3. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

4. Про всеукраїнський референдум : Закон України від 26 січня 2021 року № 1135-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

5. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

6. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол : спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України, Офісу генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 17.08.2020 року № 613/380/93/228/414/510/2801/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

7. Шингарьов Д. Особливості допиту підозрюваного, особа якого не встановлена. *Вісник Національної прокуратури України*. 2016. № 4 (46). С. 117-123.

8. Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 вересня 2001 року № 785. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

9. Захарко А. В. Актуальні питання регламентації підстав кримінального процесуального затримання. *Актуальні питання протидії злочинності в сучасних умовах: вітчизняний та зарубіжний досвід* : матеріали II Міжнар. наук.- практ. конф. м. Дніпро, 15 березня 2018 р. Дніпро : ДДУВС, 2018. С. 252-254.

10. Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 25. März 2022 (BGBl. I S. 571) geändert worden ist. URL : <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/>.

11. Черненко А. П., Шиян А. Г. Проблеми встановлення особи затриманого за вчинення кримінального правопорушення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2 (111). С. 263-271.

12. Про затвердження Тимчасового порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 червня 2019 року № 456. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0620-19#Text>. (дата звернення: 10.01.2023).

13. Федченко В. М. Затримання в порядку ст. 208 КПК України особи підозрюваної у вчиненні злочину без встановлення її анкетних даних. *Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування*: матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. Дніпро, 7 червня 2019 р. Дніпро : ДДУВС, 2019. С. 203-206.

References:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. (2012) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Yedynoho derzhavnogo demohrafichnoho reiestru ta nadannia z noho informatsii, vzaiemodii mizh upovnovazhenymy sub'iektamy, a takozh zdiisnennia identyfikatsii ta veryfikatsii : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 18 zhovtnia 2017 r. № 784. (2017) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2017-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].

3. Pro Yedynyi derzhavnyi demohrafichnyi reiestr ta dokumenty, shcho pid tver dzhuut hromadianstvo Ukrainy, posvidchuiut osobu chy yii spetsialnyi status : Zakon Ukrainy vid 20 lystopada 2012 roku № 5492-VI. (2012) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>. [in Ukrainian].

4. Pro vseukrainskyi referendum : Zakon Ukrainy vid 26 sichnia 2021 roku № 1135-IX. (2021) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>. [in Ukrainian].

5. Pro notariat : Zakon Ukrainy vid 2 veresnia 1993 roku № 3425-XII. (1993) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>. [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vykorystannia pravookhoronnymy orhanamy Ukrainy informatsiinoi systemy Mizhnarodnoi orhanizatsii kryminalnoi politsii – Interpol : spilnyi nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ofisu heneralnoho pro kurora, Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy, Sluzhby bezpeky Ukrainy, Der zhavnogo biuro rozsliduvan, Ministerstva finansiv Ukrainy, Ministerstva yustytysii Ukrainy vid 17.08.2020 roku № 613/380/93/228/414/510/2801/5. (2020) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>. [in Ukrainian].

7. Shynharov, D. (2016) Osoblyvosti dopytu pidozriuvanoho, osoba yakoho ne vstanovlena. *Visnyk Natsionalnoi prokuratury Ukrainy - Bulletin of the National Prosecutor's Office of Ukraine*, 4 (46), 117-123. [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok funktsionuvannia dakty loskopichnoho obliku ekspertnoi sluzhby MVS Ukrainy : nakaz Ministerstva vnu trishnikh sprav Ukrainy vid 11 veresnia 2001 roku № 785. (2001) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text>. [in Ukrainian].

9. Zakharko, A. V. (2018) Aktualni pytannia rehlamentatsii pidstav kryminalnoho protsesualnoho zatrymannia. *Aktualni pytannia protydyi zlochynnosti v suchasnykh umovakh: vitchyznianyi ta zarubizhnyi dosvid : materialy II Mizhnar. nauk. prakt. konf. (m. Dnipro, 15 bereznia 2018) - Current issues of combating crime in modern conditions: domestic and foreign experience: materials of the II International. science - practice conf. Dnipro, March 15, 2018, 252-254. Dnipro: DDUVS. [in Ukrainian].*

10. Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 25. März 2022 (BGBl. I S. 571) geändert worden ist. (1997; 2022) N. p. URL : <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/> . [in Germany].

11. Chernenko, A. P., Shyian, A. H. (2021) Problemy vstanovlennia osoby zatry manoho za vchynennia kryminalnoho pravoporushennia. *Naukovyi visnyk Dnipro petrovs'koho der zhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav - Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 2 (111), 263-271. [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia Tymchasovoho poriadku oformlennia i vydachi pasporta hro madianyna Ukrainy : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 06 chervnia 2019 roku № 456. (2019) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0620-19#Text> . [in Ukrainian].

13. Fedchenko, V. M. (2019) Zatrymannia v poriadku st. 208 KPK Ukrainy osoby pidozriuvanoi u vchyneni zlochyntu bez vstanovlennia yii anketnykh danykh. *Aktualni problemy diialnosti orhaniv dosudovoho rozsliduvannia: materialy Vseukr. nauk. prakt. konf. (Dnipro, 7 chervnia 2019 r) - Actual problems of pre-trial investigation bodies: materials of Vseukr. of science practice conf. (Dnipro, June 1, 2019), 203-206. Dnipro : DDUVS. [in Ukrainian].*

Стаття надійшла до редакції 11.01.2023

Boiko O., PhD in Law, Associate Professor at the Department of Criminal Proceeding and Strategic Investigations of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)

THE ISSUES OF IDENTIFICATION DURING CRIMINAL PROCEEDINGS

The article deals with the issues of identification without profile data during criminal proceedings, and it suggests ways to solve them.

Based on the analysis of the criminal procedural legislation of Ukraine, the author focuses on the fact that identification is one of the mandatory conditions for criminal prosecution.

It is indicated the need to add the list of documents that confirm the identity by making changes to part 1 of Art.13 of the Law "On the Unified State Demographic Register and documents that confirm the citizenship of Ukraine, certifying a person or his special status". The author proposes to enshrine methods of identification during criminal proceedings in the

departmental normative legal acts, to which the author includes such as follows: searching information about a person on the card files and databases of the administrator of the Unified state demographic register, its territorial bodies or subdivisions; verification of information about a person on the databases of the National Police and the Ministry of Internal Affairs; fingerprinting of a person and checking the availability of information about him in the Automated Fingerprint Identification System; conducting a check of this information to establish the identity of the person by place of residence, place of work (education), criminal record, etc; using the information system of the International Criminal Police Organization in cases when the person is a foreigner.

The foreign experience of problematic issues of identification during criminal proceedings of the Federal Republic of Germany was considered. The criminal procedural legislation of the country was analyzed to borrow the positive experience of identification during criminal proceedings.

The author proposes to add a separate chapter "The procedure of identification without profile data" to the Criminal Procedure Code of Ukraine with articles about the procedure of identification depending on his status in criminal proceedings as follows: 1. "The procedure of identifying the witness and the victim"; 2. "The procedure of identifying the suspect".

Keywords: criminal proceedings, criminal prosecution, bodies of pre-trial investigation, personal data, identification, identity documents.

DOI: 10.33766/2524-0323.101.248-268

УДК: 343.14:343.98 (477)

Бондар В. С., кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету № 2 (підготовки фахівців для органів досудового розслідування) Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (м. Івано-Франківськ, Україна)
e-mail: bondarlivd@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1552-4555>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТІВ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ЗЛОЧИННИМИ СПІЛЬНОТАМИ

У статті висвітлено актуальні теоретичні й практичні процесуальні, організаційні та методичні проблеми проведення допитів у розслідуванні злочинів, учинених злочинними спільнотами.

Визначено специфіку проведення допитів у розслідуванні злочинів, учинених злочинними спільнотами. Зауважено, що вибір тактичних прийомів повинен визначатися на підставі оцінки вихідної інформації, наявної в розпорядженні уповноваженого оперативного підрозділу на початку реалізації про: предмет злочинного посягання; спосіб вчинення злочину; встановлені в процесі оперативного-розшукового документування факти кримінально-протиправної діяльності розроблюваних осіб; наявність співучасників тощо.

Доведено, що на вибір тактики допиту при розслідуванні злочинів, учинених злочинними спільнотами, впливають певні закономірності, які мають прояв під час проведення допитів, котрі об'єднано в три групи:

- закономірності, пов'язані з особливостями процесу доказування при допитах